

København, april 2018

Købmændenes 12 forslag til "NATIONALT TOBAKSFORLIG"

De Samvirkende Købmænd medvirker gerne til at opnå en røgfri generation i 2030 og opfordrer på den baggrund til følgende initiativer, som kan begrænse salget og i stærkest mulig udstrækning forhindre salg af tobak til unge i danske butikker, uden at det skaber ulige konkurrencevilkår, mærkbart stigende grænsehandel og kriminalitet:

1. Forbud mod køb

Når en person under 18 år i dag forsøger at købe tobak, er det risikofrit for vedkommende. Det bør undersøges nærmere, hvorvidt 15-17-årige kan ifalde bødestraf, hvis de køber tobak, idet handel med tobaksprodukter skal forbeholdes myndige personer.

2. ID-krav til alle under 23

DSK vil tage initiativ til en frivillig aftale i dansk dagligvarehandel om, at kassemedarbejderne bør bede alle under f.eks. 23 år om at vise legitimation ved køb af tobak. I dag er der mange konfrontationer mellem kunder og medarbejdere, hvor kunder reagerer negativt over for kassemedarbejdere, der efterspørger legitimation. Reaktionen med "tror du ikke, jeg er gammel nok" kan bearbejdes, hvis også kunder ud over minimums-aldersgrænsen på 18 år skal vise legitimation. Hvis Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vil betragte en sådan frivillig aftale som ulovlig, samordnet praksis, vil vi opfordre til, at der tilvejebringes lovhjælp.

3. Kampagneuge

DSK vil tilsvarende tage initiativ til en frivillig aftale om, at dansk dagligvarehandel én uge om året gennemfører en kampagne, hvor alle - uanset alder - der vil købe

tobak, anmodes om ID. Hvis Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vil betragte en sådan frivillig aftale som ulovlig, samordnet praksis, vil vi opfordre til, at der også på det punkt tilvejebringes lovhjælp.

4. Tobak "under disk"

Som tilfældet allerede er i bl.a. Norge, Finland, England og Irland, foreslår DSK, at detailhandlen ved lov fra 1. januar 2020 påbydes et såkaldt "display ban".

Baggrunden for tidsfristen er, at butikkerne efter lovens vedtagelse skal have tid til at foretage den nødvendige ommøblering i butikken, og at EU's krav til "track & trace" på det tidspunkt har været gældende i godt et halvt år med de følgevirkninger og muligheder, som det giver.

5. Kontrolindsats - SKAT

SKAT bør tilføres midler til en risikobaseret kontrolindsats med henblik på at sikre, at de skjulte pakker tobak er legale, afgiftsberigtigede varer, da skjult tobak under disk (og højere tobakspriser) kan medføre risiko for en stigning i antallet af smuglervarer fra især østeuropæiske lande med markant lavere afgifter.

6. Kontrolindsats - Sikkerhedsstyrelsen

Sikkerhedsstyrelsens tilsyn med, at 18-års aldersgrænsen overholdes, bør intensivere i forhold til "brodne kar". Spillemyndigheden under SKAT har i forvejen erfaring med at sikre overholdelse af salgsaldersgrænsen for salg af spil, ligesom Lægemiddelstyrelsen fører tilsyn med salget af håndkøbslægemidler. De nærmere retningslinjer udarbejdes i samarbejde med dagligvarehandlens organisationer.

7. Licenskrav

Sideløbende med indførsel af EU's "track & trace-regulering" bør etableres et register over salgssteder i detailhandlen, der lovligt må sælge tobak, og som i fremtiden skal have udstedt en licens til at forhandle tobakken. (EU's krav til track & trace træder i kraft 20. maj 2019 for cigaretter og 20. maj 2024 for øvrige tobaksprodukter.) Sundhedsministeriet bør inddrage erfaringer fra Lægemiddelstyrelsen og Spillemyndigheden, der allerede i dag arbejder med en form for licensordning, hvor butikker kan miste retten til forhandling af de pågældende produkter ved grove/gentagne overtrædelser. Licensen kan frakendes ved gentagne overtrædelser af forbuddet mod at sælge tobak til unge under 18 år og/eller ved salg af smuglervarer.

8. Alderskontrol via betalingskort

Regeringen bør opfordre (hvis muligt jf. EU-retten: pålægge) udbydere af betalingskort og elektroniske betalingsmidler i øvrigt til at ilægge oplysninger om

borgerens fødselsdato i betalingsmidlet. Tilsvarende bør detailhandlen i videst muligt omfang sikre, at der ikke kan gennemføres elektroniske betalinger for varer, hvis kunden ikke har den krævede alder. Dermed kan den manuelle kontrol af aldersgrænser i detailhandlen koncentrere sig om de få ekspeditioner, hvor unge kunder betaler kontant. Det vurderes, at elektronisk aldersverifikation vil være særdeles virkningsfuldt.

9. Rygeforbud på erhvervsskoler

Erhvervsskoler og øvrige ungdomsuddannelser, hvor unge under 18 år udgør en ikke uvæsentlig andel af de studerende, bør være fri for rygning, som tilfældet allerede er med gymnasierne. Hvis ungdomsuddannelserne betragter rygning blandt unge som socialt acceptabelt, er det åbenlyst, at de unge også vil skaffe sig tobak – enten ved selv at købe eller lade ældre venner købe i stedet.

10. Højere afgift og dermed priser

Der bør gennemføres en analyse af afgifts- og prisniveau i Tyskland, Sverige og Danmark for et bredt udsnit af cigaretmærker med henblik på forhøjede danske afgifter. Der bør tilstræbes et dansk prisniveau, der medfører en dansk merpris på ca. 3,50 kroner pr. pakke i forhold til Tyskland. Det er, hvad Skatteministeriet har tilkendegivet som grænsen for, hvad afgifterne kan forhøjes, hvis det ikke må resultere i en mærkbar stigning i grænsehandlen. Dette initiativ vil medføre mærkbare danske prisforhøjelser. Et eventuelt øget afgiftsprovener skal føres tilbage til forbrugerne i form af lavere punktafgifter på andre dagligvarer, hvorved "skattestoppet" respekteres.

11. Værn mod stigende grænsehandel

Folketinget bør – som skiftende regeringer - ved indgåelsen af et "nationalt tobaksforlig" anerkende, at der risikerer at indtræde en "ketchup-effekt" i grænsehandlen – også med andre varegrupper - hvis cigaretter i Danmark skulle blive mere end ca. 3,50 kroner dyrere pr. pakke end tilsvarende produkter i Tyskland. Forligspartierne bør derfor forpligte hinanden til ikke at gennemføre afgiftsforhøjelser ud over, hvad dette hensyn til grænsehandlen kræver.

12. EU-harmonisering af tobakspriser

Regeringen opfordres til i EU og ved direkte henvendelse til den tyske regering at arbejde for en indretning af tobaksafgifterne i Europa, så der alle steder i EU er harmoniserede minimum tobakspriser på niveau med Tyskland.